

ה מ ח צ ב ה

מחצבת „ארבע וחצי“ פותחה ע"י חברה משותפת לסולל-בונה ולערבי, בשם קרמן, אשר היתה אחר כך ל„אבן-וסיד“. היתה זו שותפות, אשר הלקוח הראשי שלה, הנמל, חייב אותה, בהתאם למדיניות ממשלת המנדט, לספק עבודה לשני העמים היושבים בארץ לפי היחס המספרי שלהם. פלוגת יגור החלה לעבוד בה מתחילת פיתוחה. היתה זו עבודה אשר ענתה לצורכי הפלוגה, אם מטעמי כלכלה — עבודה קבועה ומשתלמת יפה — ואם מטעמי זיקה למקור ייצור ראשוני — המשך רוח קלוסובה הסלעית. כבשנו לעצמנו מקום חשוב במפעל, עבדנו באחריות והיינו בעמדות מפתח. המגרסות בידינו, ואף ההר קורס לרעם פיצוצינו. לא איכזבנו. לעיתים עבדנו 12—14 שעות ביום והמשלוחים יצאו בשלמותם, לא היו עיכובים.

משהתרחבה הבניה בארץ, עם העליה החמישית הגדולה, סיפקה מחצבה זו את רוב החצץ לבניה. ההיקף גדל והדרישה לעובדים גדלה. יגור נשאה באחריות. 40—50 עובדים יצאו מדי יום לעבודת המחצבה. קדחנו בסלע, סתמנו בדינמיט ופוצצנו. אנו היינו החוצבים בהר וגורסים החצץ. העבודות הפשוטות יותר — ביקוע הסלעים והובלת ה„דבש“ למגרסות, היו בידי הערבים. משפרצו מאורעות תרצ"ו והשביתה הערבית הקיפה גם את המחצבה, השתלטנו אנו על העבודות האלו והמחצבה לא שבתה. בימים הקשים ביותר, בהתקפות

אש רובים, רעשו פטישי האויר, הרעימו ה"וורדות", הלמו הקורנסים, "טרטרו" המגרסות והקרונות והמשאיות יצאו עמוסות לדרך, מתנשפות וחורקות. בראשית ימיה של המחצבה נפצע בה פצעי מוות אחד מטובי החברים של המשק, שלמה גלובמן ז"ל, אשר נחלץ לעזרת הפלוגה בימיה הראשונים. בזמן פיצוץ, כאשר העובדים היו במחסה, פרץ שבר אבן את הצריף, בו חסו העובדים, ופגע בבטנו. חשיבותה של העבודה במחצבה היה לא רק במישור הכלכלי. מקום עבודה זה קלט עשרות חברים מהעליה החדשה וכאן הם למדו לעבוד. העבודה היתה קשה ומפרכת, אך נסכה גם רוח של גאווה.

עם פרוץ מלחמת העולם שונה המצב. עשרות מחברי המשק גויסו לפלמ"ח ולצבא הבריטי, גם המשק החקלאי שהתרחב תבע עובדים נוספים, וכך הוחלט לצמצם זמנית את עבודתנו במחצבה. המשכנו בה בגרעין של כ-15 איש ליום, במגמה לחזור אליה במלוא הכוח בבוא הזמן. אולם לא נסתייע הדבר ועם קום מדינת ישראל עזבנו את המחצבה כליל.

רפאל ישרון

(מתוך ספר יגור)

